

Editorial

Interesul revistei **altera** pentru problema identității nu se datorează unei simple curiozități intelectuale a cercetătorului fenomenului social. Redactorii revistei sunt conștienți că identitatea în general – individuală sau colectivă –, și cu atât mai mult conștiința identității – fie ea etnică, națională, cultural-lingvistică, regională, confesională, sexuală sau de altă natură – joacă un rol important, dacă nu chiar determinant în așezarea în spațiul social-geografic al individului sau a comunității. Mai mult, labilitățile sau excesele identitare duc nu odată la crize identitare, individuale în primul rând, dar și colective, crize al căror potențial conflictual, ca și în cazul exceselor identitare unice poate fi ilustrat cu deosebită pregnanță de sîngeroasele conflicte naționale desfășurate sub ochii noștri atât în spațiul post-iugoslav cît și în cel post-sovietic. Știm că diferitele tipuri de identități au jucat roluri diferite în diferite epoci istorice. Contextul istoric, ca și cel social-politic, este important în definirea priorităților identitare. Dacă în antichitatea greco-romană identitatea local-regională era prioritară față de oricare alta, dacă în evul mediu identitatea religioasă – cu accente speciale începînd cu perioada Reformei – a devenit predominantă, în epoca modernă rolul identității naționale a surclasat orice altă identitate chiar dacă ea apare adesea sub veșmînt religios sau politic. În epoca post-modernă, în ce ne privește, într-o lume din ce în ce mai globalizată, în satul mondial care însumează simultan epoci diferite ale evoluției istorice a speciei umane, culturi concurente, realmente sau aparent ostile, dar și un mănunchi întreg de interese evident comune, identitatea, identitățile acumulează noi valențe — în ciuda aparențelor evenimentțiale, nu neapărat conflictuale — rolul lor fiind adesea benefic în procesul orientării în spațiul social într-o lume din ce în ce mai complexă.

Tocmai datorită importanței subiectului, **altera** dedică acest număr (și probabil și cîteva numere următoare) temeii identității, în speranța că textele oferite cititorilor noștri vor contribui la elucidarea marelui mister al acestui complex fenomen social.

Situația noastră specifică în contextul unei noi provocări – integrarea europeană într-un „imperiu” neo-carolingian post-modern – ridică noi întrebări, la care elita noastră politică, dar și cea intelectuală în general, va trebui să găsească răspunsuri adecvate. Studiile prezente, ca și cele care vor urma în numerele viitoare, încearcă să ofere un sprijin în acest sens.

EDITORIAL

Brigid Laffan, un expert de talie europeană a domeniului, ne oferă o analiză subtilă a identităților naționale și regionale în contextul nou al integrării europene și al formării noii identități continentale. „...Pentru înțelegerea dinamicii integrării europene - concluzionează autoarea studiului – trebuie să ne concentrăm asupra relației dintre național și internațional, respectiv dintre național și regional. Numai prin analiza importanței «statelor», «națiunilor» și «regiunilor» existente în Europa contemporană putem începe să ne ocupăm cu probleme de genul celor ca identitatea europeană sau caracterul comunităților europene în formare”.

Jean Sibille, specialist în limbile regionale din Franța, ne oferă sprijinul cu un eseu despre valoarea culturală a limbilor regionale sau minoritare, o altă dimensiune determinantă a identității noastre culturale. ⁴î cum modelul nostru tradițional, la care nu încetăm să apelăm de câte ori dorim să restrângem drepturile unor comunități istorice, este cel francez, studiul profesorului Sibille va fi, sperăm, cu atât mai convingător.

Un mai vechi colaborator al revistei, istoricul Constantin Iordachi abordează problema identității naționale din unghiul retrospectiv al cetățeniei române într-un studiu axat pe istoria modernă a României. Evoluțiile specifice ale doctrinei cetățeniei române, în condițiile istorice date, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, se precipită în zilele noastre, chestiunea identității naționale îmbinându-se în mod particular cu cea a dublei cetățenii.

Strâns legat de chestiunea identității – regionale în primul rând, dar și etnoculturale în particular – în spațiul nostru specific central-est-european, pachetul proiectelor (teoretice deocamdată) de legi privind construcția regională a României și, în particular, a autonomiei Ținutului Secuiesc, elaborat de un grup de experți conduși de Miklós Bakk, lector universitar la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, vine să întrească evantaiul identitar într-un limbaj riguros juridic, proiecte care, dincolo de destinația lor formală de inițiativă legislativă, „sunt și viziuni pe termen mediu, și au rolul să contribuie la fundamentarea unui discurs adecvat”. Nu putem decât să nădăjduim că elitele noastre vor profita la un moment de acest prilej oferit cu atâta generozitate intelectuală.

Obișnuitele rubrici ale revistei caută să ofere de asemenea subiecte incitante de reflecție, fie că este vorba de naționalismul etnic sau civic al elitei românești din perioada memorandistă (Sabina Fati), fie de relația nu lipsită de tensiuni dintre Stat și Biserică și reflectarea ei în sistemul educațional românesc (Emil Moise), fie de modelul regional italian (Cristina Gheorghe), fie de povețele adresate românilor de fostul ambasador american.